Controleprotocol 2025/2026

Gemeente Waterland

Inhoud

Inhoud 1

Inleiding 3
- Doelstelling 3
- Controleobject 3
- Wettelijk kader 3
- Communicatie 3

Algemene uitgangspunten 4

Proces controleprotocol 5

1. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties 5
- Algemeen 5
- Goedkeuringstoleranties 5
- Rapporteringstolerantie 5
- Toleranties op specifieke onderdelen 5

2. Reikwijdte rechtmatigheidstoetsing 6
- Accountantsoordeel over de rechtmatigheid en de rechtmatigheidsverantwoording 6
- Normenkader 6
- Verantwoordings- en rapportagegrens rechtmatigheidsverantwoording 7

3. Interne controle 7

4. Communicatie en periodiek overleg 7

5. Rapportering door de accountant 7
- Managementletter (interim-controle) 7
- Verslag van bevindingen 7
- Uitgangspunten voor de rapportagevorm 7
- Controleverklaring 7

Bijlagen 8

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving rechtmatigheidscontrole (normenkader) 9

Bijlage 2: Instrumenten ter voorkoming misbruik en oneigenlijk gebruik van gelden 15
- Subsidiering 15
- Sociale zaken 15
- Onderwijs 16

Bijlage 3: Communicatie en periodiek overleg 17

Bijlage 4: Rapportage 18

Inleiding

Doelstelling
Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeuring- en rapporteringstoleranties voor de jaarrekening van de gemeente Waterland. De raad kan de accountant alleen nadere aanwijzingen geven voor zover dit uitgaat boven de wettelijke minimumeisen.

Controleobject
Object van de controle zijn de jaarstukken en daarmede tevens het financiële beheer van het desbetreffende jaar zoals uitgeoefend door of namens het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Waterland.

Wettelijk kader
Artikel 213 van de Gemeentewet (GW) schrijft voor dat de raad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen. In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant geeft de raad nadere aanwijzingen voor te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties. De accountant mag verwachten dat de gemeente inzichtelijk maakt welke wet- en regelgeving van toepassing is.

De raad heeft op 6 maart 2025, gelet op artikel 213 GW en het Besluit accountantscontrole gemeenten, de Verordening controle financiële beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) gemeente Waterland 2024 vastgesteld. Het bij de controle te hanteren normenkader is als bijlage bij het onderhavige controleprotocol toegevoegd en zal als zodanig worden vastgesteld. Met dit controleprotocol stelt de raad nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn.

Communicatie
Ter bevordering van een efficiënte en doeltreffende accountantscontrole vindt (afstemming-)overleg plaats tussen de accountant, de auditcommissie, het managementteam, de portefeuillehouder financiën, het financieel management, het college van burgemeester en wethouders en de raad (bijlage 3).

Algemene uitgangspunten

Zoals in artikel 213 GW is voorgeschreven is de accountantscontrole op de jaarrekening gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;
- de inrichting van het financiële beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college van Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 GW (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 GW, alsmede de uitgangspunten en standpunten van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de aanwijzingen en beroepsvoorschriften van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen".

Proces controleprotocol

1. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Algemeen

De accountant hanteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten, balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en deelwaarnemingen en extrapolaties.

Goedkeuringstoleranties

De goedkeuringstolerantie is het maximale bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven controleverklaring. In het hierna opgenomen schema zijn de goedkeuringstoleranties opgenomen zoals deze door de gemeente Waterland worden gehanteerd.

Goedkeuringstolerantie[1]:	Goedkeurende controleverklaring	Controleverklaring met beperking	Oordeelonthouding of afkeurende controleverklaring
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle	$\leq 2\%$	$> 2\% \leq 4\%$	$\geq 4\%$
Benoeming afwijkingen/onzekerheden		Van materieel belang	Van wezenlijk belang

De goedkeuringstolerantie komt overeen met het wettelijk minimum en is overeenkomstig de eisen van artikel 2 van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Van de accountant wordt naast deze kwantitatieve benadering bij de weging van fouten en onzekerheden ook een kwalitatieve beoordeling verwacht (professional judgement).

De raad kan de goedkeuringstolerantie lager vaststellen. Dat betreft dan een totale jaarrekening, of een deelverantwoording van een onderdeel, waarover een aparte accountscontrole wordt gevoerd. Het verlagen van de goedkeuringstolerantie zal als consequentie hebben dat de accountant sneller een niet goedkeurende verklaring zal afgeven en dat de hoeveelheid uit te voeren werkzaamheden zullen toenemen.

Rapporteringstolerantie

Naast de goedkeuringstoleranties wordt de rapporteringstolerantie onderkend. De rapporteringstolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Voor de rapporteringstolerantie is als maatstaf gesteld dat de accountant op het niveau van programma's in de begroting elke fout of onzekerheid ≥ 10% van de goedkeuringstolerantie rapporteert.

Toleranties op specifieke onderdelen

Met ingang van het boekjaar 2006 is de gemeente op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor een groot aantal specifieke uitkeringen op te nemen in de zogenoemde SiSa[2]-bijlage bij de jaarrekening. Voor de accountantscontrole op deze specifieke uitkeringen zijn door het ministerie

[1] De percentages worden toegepast op de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves, zoals gepresenteerd in de jaarrekening.

[2] SiSa staat voor *Single information, Single audit*. Dit is een systematiek die de Rijksoverheid heeft ingevoerd voor de verantwoording van specifieke uitkeringen aan gemeenten en provincies. Door deze informatie aan de jaarstukken toe te voegen en te laten controleren door de accountant is er geen verdere controle meer nodig vanuit de verstrekker.

van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) nadere aanwijzingen gegeven in de vorm van een toetsingskader en nota verwachtingen accountantscontrole. Voor de bij de specifieke uitkeringen te hanteren rapporteringstoleranties zijn in BADO voorschriften opgenomen. Geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van dit besluit in het verslag van bevindingen te worden opgenomen, indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter is dan € 125.000 en kleiner of gelijk aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Daarnaast schrijft het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) voor dat de accountant een lagere materialiteit dient te hanteren op de betreffende toelichting. Deze materialiteit bedraagt het verschil tussen het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum en de werkelijke bezoldiging, met een minimum van € 5.000 en een maximum van € 10.000.

2. Reikwijdte rechtmatigheidstoetsing

Naast de toetsing door de accountant op de getrouwheid is er ook controle op de volgende drie (resterende) rechtmatigheidscriteria:

- begrotingscriterium;
- voorwaardencriterium;
- misbruik en oneigenlijk gebruik criterium;

Accountantsoordeel over de rechtmatigheid en de rechtmatigheidsverantwoording

Een rechtmatigheidsverantwoording wordt afgegeven door het college en daarmee is het geven van een oordeel over de rechtmatigheid geen onderdeel meer van de accountantsverklaring. Eén van de doelstellingen van de invoering is om meer duidelijk te maken dat naast de verantwoordelijkheid voor het geven van een getrouw beeld in de jaarrekening ook de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties bij het college ligt. In het kader van de controle op de getrouwheid van de jaarrekening dient de accountant wel de verenigbaarheid van de rechtmatigheidsverantwoording met de jaarrekening te beoordelen. Zodoende resteert er nog wel een indirecte controle door de accountant op de rechtmatigheid.

Derhalve is dit controleprotocol niet alleen bedoeld voor de controleopdracht van de accountant, maar is hierin ook de basis vastgelegd voor de af te geven rechtmatigheidsverantwoording door het college.

Normenkader

Voor de controle op rechtmatigheid is het normenkader in dit controleprotocol opgenomen (bijlage 1). Het normenkader omvat de relevante regelgeving van hogere overheden en van de gemeente zelf voor de toetsing op de rechtmatigheid. Deze is limitatief gericht op de naleving van:

- wettelijke kaders;
- kaders vastgesteld door de raad middels:
  - verordeningen;
  - de begroting;
  - grondexploitaties;
  - beheerplannen;

De kaders welke zijn opgenomen zijn relevant voor zover deze voor directe financiële beheershandelingen (kunnen) gelden. Indien en voor zover bij de controle materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door de raad of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie c.q. collegebesluiten vallen daarbuiten. Uitzondering hierop vormen bijvoorbeeld aanbesteding- en subsidieregels en mandaat- en delegatiebepalingen voor zover van belang voor de getrouwheidscontrole. Voorts kunnen interne regels wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van “hogere” besluiten, maar deze regels zijn op zich geen object van onderzoek. Deze zijn niet in het normenkader opgenomen om een verwachtingskloof te vermijden. Het is (over het algemeen) aan het college om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van de “lagere” interne regels.

Voorts is er in bijlage 2 een overzicht opgenomen met de relevante interne regelgeving welke instrumenten ter voorkoming misbruik en oneigenlijk gebruik bevatten.

Verantwoordings- en rapportagegrens rechtmatigheidsverantwoording

De grens waarboven afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen wordt door de raad bepaald en bedraagt maximaal 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves. Onder afwijkingen wordt verstaan fouten (dus het niet naleven van wet- en regelgeving) en/of posten waarvan bij het college onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid. Voor fouten en onduidelijkheden geldt hetzelfde percentage en worden bij elkaar opgeteld.

Voor de jaarrekening stelt de gemeenteraad de verantwoordingsgrens vast op 2% voor fouten en onduidelijkheden en de rapportagegrens op 10% van de verantwoordingsgrens. Dit is in lijn met de goedkeurings- en rapportagetolerantie voor de accountant.

3. Interne controle

Bij de beoordeling van de jaarrekening maakt de accountant gebruik van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd met betrekking tot de interne controle. De documentatie van deze werkzaamheden wordt gedeeld met de accountant en indien nodig afgestemd qua selecties en test aantallen. In gezamenlijk overleg met de accountant kan ook de scope en testaanpak van de werkzaamheden bijgesteld worden. De uitvoering van de interne controle werkzaamheden ondersteund zo een efficiënte controleaanpak van de accountant.

4. Communicatie en periodiek overleg

In de verordening ex. artikel 213 GW is in artikel 7 de volgende zinsnede opgenomen: “De accountant bespreekt voorafgaand aan de raadsbehandeling van de jaarstukken het verslag van de bevindingen met (een voor dit doel door de raad ingestelde vertegenwoordiging van) de raad”. In bijlage 3 is het communicatietraject nader uitgewerkt.

5. Rapportering door de accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Managementletter (interim-controle) en Boardletter

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht (managementletter) aan het college van Burgemeester en Wethouders. Op basis van de managementletter brengt de accountant een boardletter uit. Dit is een samenvatting van de managementletter en gericht aan de raad.

Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de GW wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan de raad en in afschrift aan het college van Burgemeester en Wethouders. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium. Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in onderdeel 1 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven. Deze accountantsverklaring is bestemd voor de raad, zodat deze de jaarrekening kan vaststellen die door het college van Burgemeester en Wethouders is opgesteld.

In bijlage 4 worden de rapportagemomenten nader vastgelegd.

Bijlagen

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving rechtmatigheidscontrole (normenkader)

In het navolgende overzicht is een inventarisatie gegeven van de in het kader van de rechtmatigheidscontrole voor de gemeente Waterland relevante algemene wet- en regelgeving. Dit overzicht moet als volgt worden gelezen:

1. in de eerste kolom wordt een algemene omschrijving gegeven die overeenkomt met de indeling van de programmabegroting;
2. in de tweede kolom wordt één en ander nader uitgewerkt naar de specifieke activiteiten welke onder zo'n programma kunnen vallen;
3. in de derde kolom wordt het taakveld beschreven welke dezelfde indeling volgt als van de programmabegroting inclusief de nummering zoals bepaald door de Informatie voor Derden (Iv3)-Informatievoorschrift structuur.
4. in de kolom wetgeving extern wordt de te toetsen algemene wet- en regelgeving aangegeven die direct een relatie heeft met het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente;
5. in de laatste kolom is de interne regelgeving opgenomen.

Op de volgende pagina's is het normenkader van gemeente Waterland weergegeven. Wet- en regelgeving dat (mogelijk) van toepassing is op meerdere programma's is in het overzicht één keer opgenomen bij het programma waar de regelgeving het meest van toepassing is. Dit om het normenkader overzichtelijk te houden.

Programma's / producten	Programma onderdeel	Taakveld	Wetgeving extern	Regelgeving intern
1. Ruimtelijk domein	1.01 Veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Wet veiligheidsregio's	
		1.2 Openbare orde en veiligheid	Gemeentewet Drank- en Horecawet Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur Winkeltijdenwet Burgerlijk Wetboek Boek 5 Wet op de Kansspelen Wet dieren	
	1.02 Economie en toerisme	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen		Verordening markt- en standplaatsgelden gemeente Waterland 2025
	1.03 Ruimtelijke ordening en wonen	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Leegstandswet Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte Huisvestingswet 2014 Burgerlijk Wetboek Boek 7 Titel 4 Huur Wet op de huurtoeslag Besluit verplichte afkoop woninggebonden subsidies Wet bevordering eigenwoningbezit	Regionale Huisvestingsverordening Waterland 2020
		8.1 Ruimtelijke ordening	Omgevingswet Waterwet Onteigeningswet	
		8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		
		8.3 Wonen en bouwen	Woningwet	Verordening duurzaamheidslening gemeente Waterland 2021 Verordening starterslening gemeente Waterland 2022

Programma's / producten	Programma onderdeel	Taakveld	Wetgeving extern	Regelgeving intern
2. Openbaar domein	2.01 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1 Verkeer en vervoer	Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW) Wegenverkeerswet 1994 Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990) Wet personenvervoer 2000 Burgerlijk Wetboek Boek 8 Wet personenvervoer 2000	Wegsleepverordening gemeente Waterland Wegenbeheerplan 2025-2034 Beheerplan civiele kunstwerken gemeente Waterland 2025-2034
		2.2 Parkeren	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften	
		2.3 Recreatieve havens	Binnenvaartpolitiereglement	Verordening haven-, kade- en liggelden gemeente Waterland 2025
		2.4 Economische havens en waterwergen	Wrakkenwet Scheepvaartverkeerswet	Beheerplan laagspanningsinstallaties in de openbare ruimte 2020-2029 Beheerplan Oeververdedigingen Waterland 2025-2034
		7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Wet op lijkbezorging	Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Waterland 2025
	2.02 Sport, cultuur en recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	Wet op het specifiek cultuurbeleid	Beheerplan buitensport 2022-2042
		5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		
		5.5 Cultureel erfgoed	Erfgoedwet	
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Kaderwet EZK- en LNV-subsidies	
	2.03 Milieu	7.2 Riolering	Wet belastingen op milieugrondslag	Verordening rioolheffing gemeente Waterland 2025 Verordening eenmalig rioolaansluitrecht Gemeentelijk Riool- en Waterzorgprogramma 2024-2028
		7.3 Afval		Verordening afvalstoffenheffing gemeente Waterland 2025 Verordening reinigingsheffing gemeente Waterland 2025 Subsidieverordening oud papier gemeente Waterland 2006-2007
		7.4 Milieubeheer	Wet milieubeheer	

Programma's / producten	Programma onderdeel	Taakveld	Wetgeving extern	Regelgeving intern
3. Sociaal domein	3.01 Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs	Wet op het primair onderwijs	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Waterland 2021
		4.2 Onderwijshuisvesting	Wet voortgezet onderwijs 2020 Wet educatie en beroepsonderwijs	Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs gemeente Waterland Verordening leerlingenvervoer gemeente Waterland 2025
		4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Wet op de expertisecentra	
	3.02 Sociale voorzieningen	6.x Sociale voorzieningen	Algemene wet bestuursrecht Wet maatschappelijke ondersteuning 2015	Algemene subsidieverordening gemeente Waterland 2021 Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Waterland 2020
			Participatiewet Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ	Re-integratieverordening Participatiewet, gemeente Waterland 2025 Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Waterland 2015 Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Waterland 2015 Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive gemeente Waterland 2015 Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet gemeente Waterland 2015 Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Waterland 2015
			Wet sociale werkvoorziening	Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken Wsw Waterland 2008
			Sociale en fiscale wetgeving Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen gemeente Waterland 2023 Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Waterland 2021
			Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	
			Jeugdwet Besluit Jeugdwet	Verordening Jeugdhulp gemeente Waterland 2022
			Wet inburgering 2021 Vreemdelingenwet 2000	
			Wet kinderopvang Besluit kinderopvangtoeslag	
	3.03 Volksgezondheid	7.1 Volksgezondheid	Wet publieke gezondheid	

Programma's / producten	Programma onderdeel	Taakveld	Wetgeving extern	Regelgeving intern
4. Bestuur	4.01 Bestuur	0.1 Bestuur	Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers	Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Waterland 2024 Verordening gemeentelijke rekenkamer Waterland 2024
		0.2 Burgerzaken	Burgerlijk wetboek 1 Wet basisregistratie personen Paspoortwet Kieswet Wet rechten burgerlijke stand	Verordening op de heffing en invordering van leges gemeente Waterland 2025
5. Algemene dekkingsmiddelen	5.01 Dividend	0.51 Treasury/dividend	Wet financiering decentrale overheden	
	5.02 Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	0.61 OZB woningen	Wet waardering onroerende zaken	Verordening onroerende zaakbelasting gemeente Waterland 2025
		0.62 OZB niet-woningen	Algemene wet inzake rijksbelastingen	
		0.63 Parkeerbelasting	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften Invorderingswet	Verordening parkeerbelasting gemeente Waterland 2025
		0.64 Belastingen overig		Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten gemeente Waterland 2025 Verordening hondenbelasting gemeente Waterland 2025 Verordening Precariobelasting gemeente Waterland 2025
		3.42 Economische promotie forensenbelasting		Verordening forensenbelasting gemeente Waterland 2025
		3.43 Economische promotie toeristenbelasting		Verordening toeristenbelasting gemeente Waterland 2025 Verordening watertoeristenbelasting gemeente Waterland 2025

Programma's / producten	Programma onderdeel	Taakveld	Wetgeving extern	Regelgeving intern
6. Overhead	6.01 Overhead	0.4 Overhead: Inkopen en contractbeheer	Europese aanbestedingsrichtlijnen Aanbestedingswet 2012 Aanbestedingsbesluit Gids Proportionaliteit Aanbestedingsreglement Werken 2016	
		0.4 Overhead: Archiefbeheer	Archiefbesluit 1995 Archiefwet 1995	
		0.4 Overhead: Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	Ambtenarenwet 2017 Cao Gemeenten Wet normalisering rechtspositie ambtenaren Arbeidsomstandighedenwet Wet arbeid en zorg Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers Wet normering topinkomens Algemene Ouderdomswet Algemene nabestaandenwet Wet langdurige zorg Ziektewet Werkloosheidswet Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen	
		0.4 Overhead: Financieel middelenbeheer	Grondwet Burgerlijk Wetboek 5 Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden Regeling schatkistbankieren decentrale overheden Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden Gemeentewet Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten Wet gemeenschappelijke regelingen Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme Wet op de loonbelasting 1964 Wet deregulering beoordeling arbeidsrelatie Wet op de omzetbelasting 1968 Wet op het BTW-compensatiefonds Financiële-verhoudingswet Besluit financiële verhouding 2001	Financiële verordening gemeente Waterland 2023 Begroting incl. vastgestelde begrotingswijzigingen Verordening nadeelcompensatie gemeente Waterland 2023
7. Vennootschapsbelasting	7.01 Vennootschapsbelasting	0.9 Vennootschapsbelasting	Wet op de vennootschapsbelasting 1969	

Bijlage 2: Instrumenten ter voorkoming misbruik en oneigenlijk gebruik van gelden

Voorwaarden opgenomen in verordeningen op het gebied van subsidiëring, sociale zaken en onderwijs

Subsidiering

Subsidieverordening oud papier Gemeente Waterland 2006-2007

- Gedateerde weegbrieven en kwijtscheldingsbewijzen.

Algemene subsidieverordening gemeente Waterland 2021

- Aanvraag moet zijn voorzien van bijlagen (balans met toelichting, gelieerde rechtspersonen, voorgenomen en doorgevoerde wijzigingen van de statuten, bestuurssamenstelling, opgave van andere subsidiemogelijkheden die nog openstaan, oprichtingsakte, etc.);
- Termijnen voor aanvragen van de vaststelling (incl. financieel verslag en activiteitenverslag).

Sociale zaken

Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Waterland 2015

- Het college stelt periodiek, minimaal eens per 4 jaar, een plan vast voor de rechtmatige en doelmatige uitvoering van de wet, waaronder de bestrijding van fraude en misbruik.
- Het college maakt gebruik van middelen die de wet biedt om misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet tegen te gaan.
- Het college vordert de kosten van de uitkering terug in gevallen van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik.
- Het college kan aangifte doen bij het Openbaar Ministerie.
- Als belanghebbende zijn verplichtingen niet of onvoldoende nakomt, verlaagt het college de uitkeringsnorm conform de afstemmingsverordening, legt hij een boete op bij het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht en vordert de onterechte verstrekte uitkering terug.

Het college maakt gebruik van de volgende overige instrumenten:

- sociale recherche
- verwerking misdragingen in het systeem (recidive)
- maatregelgesprekken bij fraude
- maatregelgesprekken bij niet verschijnen op afspraak of niet inleveren van PV
- periodieke samenloop controle (Inlichtingenbureau)

Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Waterland 2015

- Bij gedragingen waardoor verplichtingen niet of onvoldoende worden nagekomen, kan het college een besluit nemen tot het opleggen van een verlaging van de uitkeringsnorm. Deze categorieën van gedragingen, de hoogte en duur van de verlaging zijn beschreven in de verordening.
- Bij tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, kan het college een besluit nemen tot opleggen van een verlaging van de uitkeringsnorm. Deze categorieën van gedragingen, de hoogte en duur van de verlaging zijn beschreven in de verordening.
- Bij zeer ernstige misdragingen wordt een verlaging opgelegd van de uitkeringsnorm.
- Het college heeft de bevoegdheid om de uitkering o.g.v. de IOAW of IOAZ tijdelijk of blijvend te weigeren, als de belanghebbende inkomen had kunnen verwerven.

Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive gemeente Waterland 2015

Het college kan besluiten om bij een bestuurlijke boete wegens recidive gedurende een aantal maanden de boete met de beslagvrije voet te verrekenen.

Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet gemeente Waterland 2015

- Het verzoek wordt ingediend middels een door het college vastgesteld formulier.
- De hoogte van de toeslag wordt beschreven in de verordening.

Re-integratieverordening Participatiewet, gemeente Waterland 2025

- Het college kan een voorziening beëindigen om redenen die zijn beschreven in deze verordening.
- De soorten voorzieningen, doelgroep, duur en de maximale bedragen zijn beschreven in de verordening.
- Het college stelt nadere regels ten aanzien van doelgroep, duur van de subsidie, de hoogte en de verplichtingen van bepaalde voorzieningen.

Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Waterland 2015

- De hoogte, periode en betaling van de toeslag staat beschreven in de verordening.

Onderwijs

Verordening leerlingenvervoer gemeente Waterland 2025

- Ouders zijn verplicht om wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de verstrekte bekostiging onverwijld door te geven;
- Er kan bevestiging gevraagd worden van derden over de fysieke aanwezigheid van de leerling op school welke aangesloten wordt op de declaratie.

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Waterland 2021

- Verplicht gesteld aanvraagformulier en bijlagen;
- Verplichte gegevensverstrekking door bevoegd gezag d.m.v. vastgesteld formulier;
- Bij de beslissing over de goedkeuring van een bouwplan stelt het college eveneens vast of de feiten en omstandigheden ten tijde van de vaststelling van het programma, al dan niet ingrijpend zijn gewijzigd;
- Aanspraak op vergoeding van een voorziening vervalt, indien niet door de aanvrager voor 1 oktober van het jaar volgend op de vaststelling van het programma een bouwopdracht is verleend dan wel een koop-, huur- of erfpachtovereenkomst is gesloten en een afschrift daarvan niet voor 15 oktober daaropvolgend aan het college is gezonden.

Bijlage 3: Communicatie en periodiek overleg

Onderstaand is de overlegstructuur in een communicatiematrix vastgelegd:

Overlegstructuur	Aantal per jaar	Toelichting
Auditcommissie	Minimaal 2	Voorafgaand aan de accountantscontrole vindt een afstemmingsoverleg plaats tussen de auditcommissie en de accountant met de mogelijkheid om specifieke aandacht te laten besteden aan bepaalde posten of organisatieonderdelen. Verder bespreekt en evalueert de auditcommissie met de accountant de werkzaamheden en bevindingen van de accountant naar aanleiding van de interim en jaareinde controle en het concept verslag van bevindingen voorafgaand aan de raadsbehandeling van de jaarstukken. Eventuele tussentijdse belangrijke bijstellingen/gebeurtenissen worden tussentijds teruggekoppeld aan de auditscommissie.
Financieel management	Minimaal 3	De gemeentesecretaris en de concerncontroller zijn voor de accountant belangrijke gesprekspartners binnen de gemeentelijke organisatie. Bijeenkomsten: pre-audit gesprek, de bespreking van de bevindingen van interim-controle (op basis van de concept managementletter) en de jaareinde controle (op basis van het concept rapport van bevindingen). Daarnaast kan naar behoefte worden gekozen voor tussentijdse voortgangsgesprekken.
Management team	PM	Op verzoek zal de accountant nader overleg hebben met de leidinggevende als verantwoordelijken voor de relevante primaire processen. Op verzoek zal de accountant verschijnen in het overleg van het management.
Portefeuillehouder Financiën	2	Bespreking bevindingen interim-controle en jaareindecontrole.
College van burgemeester en wethouders en gemeenteraad	PM	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van college en gemeenteraad. De controleverklaring en het accountantsverslag worden in het college besproken met mogelijkheid om te reageren vóór de behandeling in de gemeenteraad

Bijlage 4: Rapportage

De volgende standaard rapportagevormen worden onderkend:

Beschrijving	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Managementletter	Na afronding van de Interimcontrole, uiterlijk in december van het boekjaar.	Mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures (beheersingsstructuur) evenals overige van belang zijnde onderwerpen.	College
Boardletter	Na afronding van de managementletter.	Conform de managementletter maar bevat minder details.	Raad
Accountantsverslag	Na afronding van de controle van de jaarrekening, uiterlijk twee weken voor de vaststelling van de jaarrekening door de raad.	In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over: • Geconstateerde fouten en onzekerheden welke de rapporteringstolerantie overschrijden. • Of de inrichting van het financieel beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. • Een beoordeling van de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.	Raad
Controleverklaring	Na afronding van de controle van de jaarrekening, uiterlijk twee weken voor de vaststelling van de jaarrekening door de raad.	Het oordeel van de accountant over de mate waarin de jaarrekening een getrouw beeld geeft i.o.m. verslaggevingsvoorschriften.	Raad